

Predmet: Zvornik (Grujić Branko i dr.)
Veće za ratne zločine Okružni sud u Beogradu Republika Srbija
Broj predmeta: KV.5/05

Glavni pretres: 30. 11. 2005.

Izveštaj: Nataša Kandić i advokat Dragoljub Todorović, punomoćnici žrtava

Odbrana optuženog Branka Popovića

Branko Popović je bio komandant Štaba TO Zvornika pod imenom Marko Pavlović. On je rođen i živeo u Somboru u Srbiji. Pored toga što je bio zaposlen u društvenom preduzeću *Sunce*, imao je privatnu firmu i pomagao je srpskim izbeglicama iz Hrvatske u okviru udruženja *Krajina*. Prva osoba iz Zvornika koju je upoznao preko Radeta Kostića, pomoćnika ministra unutrašnjih poslova Republike Srpske Krajine, jeste svedok **K**.

Sastanci u Malom Zvorniku u Srbiji

Neposredno pred rat, krajem marta 1992. godine, predsednik SDS-a u Zvorniku pozvao je optuženog Popovića na sastanak u hotelu *Jezero* u Malom Zvorniku sa dobrovoljcima iz Srbije, koji hoće da pomognu i da budu "podsticaj srpskom narodu ukoliko dođe do rata". Tu je optuženi, prema njegovim rečima, upoznao Vojina Vučkovića zvanog Žuća, izvesnog Rankića, Bogdanovića i Žućinog brata Dušana Vučkovića zvanog Repić. Drugi sastanak, kome je prisustvovao optuženi Popović, takođe u hotelu *Jezero* u Malom Zvorniku, održan je 6. 4. 1992. Sastanku su prisustvovali Arkan, njegov zamenik Pejić, srpski funkcioneri iz Zvornika, Ivanović i Mijatović, i četiri funkcionera opštine Zvornik muslimanske nacionalnosti. Tu je Pejić istukao Ivanovića i Mijatovića, a od Muslimana je traženo da napišu koliko ima oružja kod Muslimana, koje se formacije sa strane nalaze u Zvorniku i još o nekim stvarima kojih se optuženi ne seća. Posle završenog sastanka optuženi je svojim automobilom vratio u Zvornik četvoricu Muslimana.

Napad na Zvornik

Šestog ili sedmog aprila uveče, Arkan je u fabrici *Alhos* u Karakaju organizovao sastanak na kojem su bili optuženi Branko Grujić, svedok **K** i optuženi Popović. Prema rečima optuženog, Arkan je tražio podršku građana Zvornika da bi se ušlo u "borbeni okršaj". Arkan je išamarao Branka Grujića, smenio ga sa mesta predsednika SDS-a i predsednika Kriznog štaba i postavio na njegovo mesto svedoka **K**. Ujutro, 8. 4. Arkan je započeo napad na Zvornik i njegove snage su do devet, deset sati ušle u Zvornik.

Imenovanje Branka Popovića za komandanta Štaba TO Zvornik

Krajem aprila 1992. Branko Grujić, koji je ponovo postao predsednik Kriznog štaba i predsednik Privremene vlade koja je u međuvremenu formirana, i svedok **K** ubeđivali su optuženog Popovića da prihvati dužnost komandanta TO. Po rečima optuženog Popovića on se opirao, iznoseći da je oslobođen vojne službe, pa mu je svedok **K**, koji je smatrao da su neki drugi kvaliteti važniji, rekao: 'Bićeš i major, a evo daćemo ti ime Marko Pavlović', tada sam postao Marko Pavlović, major Marko Pavlović". Na pitanje predsednice Veća zašto je prihvatio tu dužnost kada nije služio vojsku i nema vojno znanje, optuženi je rekao da ne zna pravi odgovor, računao je da je to privremeno rešenje da bi se održala linija fronta i teritorija dok se ne konstituiše vojska Republike Srpske.

Prva tačka optužnice: deportacija Muslimana iz Kozluka

Po kazivanju optuženog Popovića, oko 10.4. 1999. po nalogu svedoka **K**, u to vreme komandira stanice milicije u Zvorniku, otišao je u Kozluk jer je stigla informacija da Muslimani hoće da se

isele. Sa njim je u Kozluk otišao potpukovnik Tačić, koji je komandovao formacijom JNA na tom području, i izvesni Jovanović, rezervni starešina JNA, takođe u uniformi. Tamo su razgovarali sa građanima i ubedili ih da odustanu od iseljavanja. Potpukovnik je tražio da predaju oružje i oni su prihvatili. Međutim, sutradan ujutro, kolona, koja se prethodnog dana okupila, još uvek je bila na istom mestu. U Kozluk su došli Branko Grujić, verske starešine islamske i pravoslavne vere, i Pejić, Arkanov zamenik. U toku prepodneva vođeni su razgovori i Muslimani su odustali od iseljavanja. Posle toga se angažovao Fadil Banjanović, predsednik mesne zajednice, prikupljeno je oružje, najviše je bilo lovačko naoružanje.

Na predočavanje predsednice Veća da su, po optužnici, on, u svojstvu komandanta Štaba TO i člana Ratnog štaba, i Branko Grujić, po prethodnom dogovoru, 26. 6. 1992. godine usmeno naredili i silom izvršili masovno preseljenje 1822 civilna lica iz Kozluka, optuženi je rekao da je on tog dana, rano ujutro, došao u Kozluk i video da je situacija napeta, po njegovom mišljenju zbog fronta u blizini sela. Pored toga, optuženi je ukazao da je srpska vlast bila pod pritiskom oko 30.000 srpskih izbeglica, kojima je bilo teško naći hranu i smeštaj, i da su izbeglice, zbog toga što su Muslimani živeli u Kozluku, protestovali i vršili pritisak na vlast da iseli Muslimane. Dalje, optuženi Popović iznosi da su toga jutra Muslimani u Kozluku bili u kućama, nisu bili spremni za iseljenje. Na kraju, optuženi Popović kaže da su napravljeni spiskovi Muslimana koji se iseljavaju, sa naznakom da to čine dobrovoljno, a da je on lično, svojom rukom, dopisao da Skupštini opštine ostavljaju svu svoju imovinu.

Komentar: Na osnovu iskaza optuženog Branka Popovića jasno proizlazi da iseljavanje Muslimana iz Kozluka nije bilo dobrovoljno.

Upoznatost optuženih Popovića i Grujića sa nestancima i tajnim logorima

Optuženi Popović je izneo da je o nestancima Muslimana u Zvorniku razgovarao sa drugim predstavnicima vlasti: "U razgovorima koje smo imali među sobom i Brano i načelnik SUP-a, u to vreme Marinko Vasilic i ostali, iznošeno je da ima još nekih pojava da ljudi nestaju". Nakon saznanja o tajnom logoru na poljoprivrednom dobru *Ekonomija*, optuženi je, prema svom kazivanju, poslao kapetana JNA, pokojnog Miloja Jovića, da utvrdi šta se događa i izvede zatvorenike napolje. Pomenuti kapetan je utvrdio da logor drži Žučina jedinica. Uspeo je, glumeći neprijateljsko ponašanje prema zatvorenicima, da ih strpa u kamion i odvede u SUP. U vezi sa tim logorom, optuženi je razgovarao sa Grujićem: "(...) mi smo nakon toga pokrenuli postupak, dogovor načelnika SUP-a, gospodina Grujića i mene, razmena mišljenja kada smo čuli kako su tamo tučeni, da su tamo tučeni, prebijani i ubijani. (...) Ja sam njima preneo ovu informaciju, već je imao i Marinko svoju informaciju. (...) Razgovarali smo šta da radimo".

Izdavanje potvrde pripadnicima *Žute ose* da nisu činili ratne zločine

Prema navodima optuženog Popovića, jedinica *Žute ose* napustila je Zvornik tako što je jedna formacija Vojske Jugoslavije iz Srbije došla vozilima u Zvornik i izvela jedinicu. Za uzvrat, vlast u Zvorniku je izdala potvrdu pripadnicima jedinice, svakom pojedinačno, da nisu počinili ratne zločine. Optuženi se ne seća da li je on potpisao te potvrde ili "svi troje" [Branko Grujić, Branko Popović i Marinko Vasilic]. Jedinica se, prema rečima optuženog nakon nekoliko dana vratila u Zvornik.

Finansiranje dobrovoljaca iz Srbije

Optuženi Popović je bio izričit da nakon što su se vratile u Zvornik *Žute ose* nisu imale nikakve veze sa TO Zvornik. U vezi sa plaćanjem, optuženi je rekao: "Nažalost, imaju plate, ali glavom da ne bi platili potpisana je plata, ali imate gore lepo napisano s moje strane, rukopisom, neka ih plati Stevo Radić" [sekretar opštine Zvornik za finansije]. Inače, plate svim oružanim formacijama u Zvorniku davala je Opština Zvornik na osnovu spiskova Štaba TO. Optuženi

Popović navodi da se uloga Štaba TO u isplati plata sastojala u tome što su preko Štaba TO išli spiskovi da ne bi primio platu neko ko je pobjegao, otišao negde ili više nije pripadnik vojske. “Blagajnica iz opštine nosila je u jedinice i predavala komandantima. Sa tim mi nismo imali ništa, nismo imali svog blagajnika ...”

Fond za humanitarno pravo